

משלוח בולים מבישוף ירושלים

מתנה בולאית מירושלים לקצין חובב בולים בעיראק

ארבע מעטפות השמורות באוסף אלכסנדר, חלק ממשלוח שכלל במקור שש מעטפות, נשלחו בשנת 1950 מירושלים לעיראק כמתנה מבישוף ירושלים לקצין בריטי חובב בולים. המעטפות מתעדות את מערכת הדואר שהקימו הירדנים בשטחים עליהם השתלטו ממערב לנהר הירדן במהלך מלחמת העצמאות.

בולים ירדניים עבור פלשתינה

בשנת 1949, לאחר שוך הקרבות של מלחמת העצמאות, החל הצבא הירדני להיערך למיסוד החיים האזרחיים בשטחים עליהם השתלט ממערב לנהר הירדן. אחד התחומים שכמעט ולא פעלו מאז תום תקופת שלטון המנדט הבריטי היה הדואר, והירדנים נערכו לחידוש פעילות בתי הדואר בגדה המערבית.

בית הדואר בירושלים - סניף המצודה

בולים ירדניים עבור פלשתינה

על מנת לאפשר לבתי הדואר לפעול היה צורך להדפיס בולי דואר מיוחדים. הירדנים החליטו להוסיף הדפס רכב עם המילה "פלסטיין" בערבית ובאנגלית על בולים של ממלכת עבר הירדן, אשר הודפסו במקור בשנת 1943 והציגו את דמותו של המלך עבדאללה. הסדרה כללה 17 בולים ובהם ערכים גבוהים של 100 מיל, 200 מיל, 500 מיל ולירה אחת.

איך משיגים בולים לאוסף

אספני בולים רבים ביקשו להשיג את הבולים החדשים ולצרף אותם לאוסף שלהם, אולם לא היה קל לעשות זאת. כמות הבולים שהודפסה לא הייתה גדולה, והדואר הירדני לא היה ערוך למכור את הבולים לאספנים. הוא שמר את המלאי לטובת השימוש בבתי הדואר.

מי שיכול היה ליצור קשר אישי עם אדם שהתגורר בגדה המערבית ולבקש כי ירכוש עבורו את סדרת הבולים וישלח אותה בדואר היה אספן בר מזל. הארי לייטון אדוארדס (Harry Leaton Edwards), קצין בחיל האוויר הבריטי שהיה מוצב בבסיס חבאניה שבעיראק, היה אכן אספן בר מזל, כי היה לו חבר בירושלים.

מקור: ויקיפדיה

בסיס חיל האוויר הבריטי בחבאניה, עיראק

איך משיגים בולים לאוסף

הארי אדוארדס ומשפחתו היו מיוחדים עם ווסטון הנרי סטיוארט (Weston Henry Stewart), שהיה הבישוף האנגליקני של ירושלים מאז שנת 1943. אדוארדס פנה לידידו הבישוף, צירף סכום כסף, וביקש כי ישלח לו לעיראק מכתבים וידביק עליהם את סדרת הבולים החדשה.

מקור: ויקיפדיה

ווסטון הנרי סטיוארט - הבישוף האנגליקני של ירושלים

מעטפות מירושלים לחבאניה

הבישוף סטיוארט פנה אל מזכירתו וביקש ממנה לקנות את הבולים ולהכין את המעטפות. זו הייתה פעילות שונה מעיסוקיה היום-יומיים, והמזכירה נהנתה לעשות אותה (לפחות על פי עדותו של הבישוף).

היא רכשה שתי סדרות מלאות של הבולים החדשים, והכינה שש מעטפות עליהן הדביקה את הבולים תוך שהיא מפזרת את הבולים בעלי הערכים הנקובים הגבוהים בין המעטפות השונות. על כל אחת מן המעטפות רשמה המזכירה את כתובתו של אדוארדס בבסיס חיל האוויר בחבאניה, ושלחה אותן בדואר רשום.

מעטפות מירושלים לחבאניה

באוסף אלכסנדר שמורות ארבע מתוך שש המעטפות המקוריות שנשלחו מירושלים.

מעטפות מירושלים לחבאניה

מעטפות מירושלים לחבאניה

מעטפות מירושלים לחבאניה

העברת המעטפות לחבאניה

ביירות
7.1.1950

ירושלים
4.1.1950

חבאניה
11.1.1950

בגדד
10.1.1950

המכתב שצורף לאחת המעטפות

בתוך אחת המעטפות השמורות באוסף אלכסנדר
נשמר המכתב המקורי ששלח הבישוף סטיוארט לידידו,
ואשר הוכנס במקור לאחת המעטפות:

FROM THE ANGLICAN BISHOP.
TELEPHONE 3260
TELEGRAMS: ANGLEPS, JERUSALEM

P.O. Box 4039

S. GEORGE'S CLOSE,
JERUSALEM (Old City)
Palestine (Arab Zone),
via Amman, Jordan.

3 January 1949

My dear Edwards,

This letter should go in one of your six envelopes, and will, therefore, no doubt be grossly over-stamped. I can claim no credit for the business as my secretary has done all the work - and I think rather enjoyed doing it. By the time she had got two complete sets, there was not quite £21 left for the refugee fund, but the difference^X was small and I do not want to worry you about that.

You will note that on each envelope there is a 20s and a 5s stamp. These represent the Government surtax on letters to aid refugees. We have not given you a full set of these, either used or unused, as frankly the money would not run to it.

I am glad to hear that the children enjoyed themselves, and I hope that the reindeer is by now recovering.

Please give my greetings to the A.O.C. and Mrs. Boothman, and tell them that I had planned to visit Habbaniyah in late November or early December, but was forbidden to do so by the doctors, having had a bad go of sinus trouble, which caused the doctors

- (a) to forbid me to fly, and
- (b) to tell me at all costs to keep out of the dust.

I hope, however, to be able to come out some time within the next two months.

Yours sincerely,*

W. B. St. John

Bishop in Jerusalem

W/Cdr. Leaton Edwards,
Senior C.S. Mess,
R.A.F.
Habbaniyah,
MEAF 19,
Iraq.

^X Replied 16.1.50 enclosing P.O. for 5/-

המכתב שצורף לאחת המעטפות

מכתב זה אמור להישלח באחת משש המעטפות שלך, ולפיכך ניתן לטעון כי הוא בויל בביול יתר באופן מוגזם ביותר. אינני יכול לטעון לקרדיט עבור הכנת המעטפות, כיוון שמזכירתי עשתה את כל העבודה. אני סבור כי נהנתה לעשות אותה.

כאשר סיימה לרכוש שתי סדרות מלאות של הבולים, לא נותרה אפילו לירה אחת עבור קרן הפליטים... (מקבל המכתב, אדוארדס, הבין את הרמז של ידידו הבישוף, וכתב בשולי המכתב כי ב-16 בינואר הוא ענה על המכתב ושלח המחאת דואר על סך 5 לירות).

תוכל לראות כי על כל מעטפה הודבקו בול בערך נקוב של 20 מיל ובול בערך נקוב של 5 מיל. הם מייצגים את מס הדואר שהנהיגה הממשלה כסיוע לקרן הפליטים. לא שלחנו לך סדרה מלאה של הבולים האלה, חתומים או לא חתומים, כיוון שבכנות הכסף לא הספיק לשם כך...

בולי מס הדואר של ירדן

ב-31 במאי 1947 נכנס לתוקף בממלכת עבר הירדן חוק המחייב תשלום מס דואר על כל מכתב שנשלח בבתי הדואר. גובה המס נקבע למחצית מן הערך הנקוב של הבולים שנדרשו לתשלום תעריף הדואר.

לצורך תשלום המס הונפקו בולי מס מיוחדים. ההכנסות ממס זה נועדו לסייע לפלסטינאים בארץ ישראל.

ב-4 באוקטובר 1948 הודפס על בולי הסדרה הכיתוב "פלסטיין" והם נכנסו לשימוש בבתי הדואר בגדה המערבית של הירדן.

בולי מס הדואר של ירדן

על כל אחת מן המעטפות ניתן לראות בולים משני סוגים:

1. בולי דואר רגילים שנועדו לשלם את דמי המשלוח של המכתב מירושלים לחבאניה. הערך הנקוב של הבולים גבוה בהרבה מן התעריף הנדרש של 50 מילס.
2. בולי מס הפליטים בערך נקוב של 25 מילס, מחצית מן התעריף הנדרש למשלוח המכתב.